

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Мірошніченка Ігоря Васильовича
«Організаційно-стабілізаційний механізм корпоративного управління на основі
оптимізації бізнес-процесів» подану на здобуття ступеня доктора філософії
галузі знань 07 Управління та адміністрування
за спеціальністю 073 Менеджмент

Актуальність теми дослідження. Дисертація присвячена проблемі підвищення життєздатності корпоративних структур у період економічної та інституційної нестабільності. Ефективність корпоративного управління і сталий розвиток бізнесу представляються критично важливими у забезпеченні соціально-економічних прав людини. Сталий розвиток і оптимізація бізнес-процесів має на меті забезпечувати здатність організаційно-стабілізаційного механізму корпоративного управління порівняно швидко реагувати на негативні впливи і повертатися в початковий стан або досягати нових позитивних результатів у динаміці розвитку корпорації. Тому, економічну стабільність бізнесу корпоративної системи сучасного підприємства слід розглядати як незмінність її властивостей і забезпечення постійної адаптації пов'язаних з цими властивостями параметрів; оптимізацію перебігу бізнес-процесів, незважаючи на мінливість ринкового середовища. З огляду на зазначене, здобувачем пропонується комплексний організаційно-стабілізаційний механізм, який поєднує процесні, інституційні, мотиваційні та ризико-орієнтовані інструменти. Актуальність дисертаційної роботи також підтверджується дослідженнями здобувача проведеними у межах науково-дослідної теми кафедри менеджменту і адміністрування: «Оптимізація механізму управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств» (номер державної реєстрації 0121U113054), зокрема, при розроблені удосконалених методичних підходів щодо формування організаційно-стабілізаційного механізму корпоративного управління на основі оптимізації бізнес-процесів.

Отже, актуальність теми дисертаційної роботи Мірошніченка І.В. не

викликає сумнівів, важливість наукового завдання даного дослідження підсилюється особливостями функціонування корпоративного сектору України в умовах викликів повномасштабної воєнної агресії, слабким фондовим ринком та кадровими дисбалансами, що, безумовно, потребує нових методичних рішень.

Наукова новизна отриманих результатів. Серед результатів, що мають ознаки новизни:

удосконалено:

- методичний підхід до інтегрального оцінювання ефективності організаційно-стабілізаційного механізму корпоративного управління з використанням авторського набору збалансованої системи показників, який, на відміну від наявних, ґрунтується на врахуванні, з одного боку, механізмів забезпечення реалізації корпоративного управління з позиції організаційної та стабілізаційної складових такого управління, а з іншого – ринкових та неринкових елементів механізму. Це дозволяє отримати комплексний показник ефективності корпоративного управління в усіх чотирьох вищезазначених площинах задля забезпечення балансу інтересів учасників;

- методичний підхід до оцінювання ефективності бізнес-процесів з використанням збалансованої системи показників, в основу якого покладено структуру моделі EP2M, що, на відміну від наявних, містить директиви, виконання та результати, адаптовані під запити механізму корпоративного управління: директиви доповнено напрямом оцінювання «корпоративна культура та КСВ», виконання – напрямом «ефективне корпоративне управління», а результати – напрямом «корпоративні результати». Це уможливило врахування корпоративного аспекту забезпечення ефективності бізнес-процесів;

- методичний підхід до оптимізації фінансового забезпечення в системі корпоративного управління з використанням моделі Дюпона, який, на відміну від наявних, представлено у вигляді семифакторної моделі, що одночасно враховує мультиплікатори власного капіталу, довгострокових і поточних зобов'язань. Це дозволяє за результатами оцінювання варіювати не тільки структурою власного й позикового капіталів, а враховувати тривалість залучення

позикового капіталу (довгострокову та короткострокову) задля забезпечення можливостей отримувати додаткові прибутки на капітал та уникати можливих фінансових втрат;

– методичний підхід до оцінювання ефективності діяльності органів корпоративного управління на основі бінарного векторного підходу, у межах якого, на відміну від наявних, запропоновано в частині оцінювання діяльності органу як системи враховувати організацію, результати та перспективи діяльності органу, а в частині оцінювання діяльності персоналу органу – компетентності, мотивацію й саморозвиток. Це уможливило врахування як поточної результативності діяльності органів КУ, так і потенціалу його стратегічної діяльності;

– методичний підхід до оцінювання ефективності мотиваційного механізму, що використовується для виконавчих директорів корпорацій на основі модифікації «Теорії очікувань Врума», у якому, на відміну від наявних, запропоновано включити «корпоративний контекст». Це дозволить оцінити інституційні та мотиваційні механізми впливу акціонерів на виконавчих директорів у напрямку урегулювання конфлікту інтересів і формування у виконавчих директорів додаткового корпоративного контексту мотивації до ефективної діяльності на займаній посаді;

– методичний підхід до оцінювання неринкових елементів організаційної та стабілізаційної складових механізму корпоративного управління, з використанням збалансованої системи показників на основі моделі EP2M, яка, на відміну від наявних, ураховує внутрішні й зовнішні механізми забезпечення реалізації КУ. Це дозволяє сформулювати цілісну аналітичну базу для ідентифікації дисбалансів як у внутрішній структурі (склад органів КУ, інформаційні потоки), так і в площині взаємодії з регуляторним середовищем (аудит, державне управління), забезпечуючи синхронізацію стабілізаційних заходів із нормативно-методичними вимогами та стратегічними цілями розвитку корпорації;

набули подальшого розвитку:

– визначення категорії «організаційно-стабілізаційний механізм корпоративного управління» як інтегрованої системи цілей, завдань, принципів,

функцій і методів корпоративного управління, що забезпечують досягнення бажаних результатів діяльності корпорації з урахуванням вимог внутрішнього й зовнішнього середовища на основі оптимізації бізнес-процесів з використання організаційно-стабілізуючих інструментів управління, а також запропоновано структуру такого механізму із поділом на внутрішній і зовнішній механізми на основі пересічного поєднання організаційної та стабілізаційної складових із виокремленням ринкових і неринкових елементів механізму, що в комплексі забезпечує реалізацію трикутника інтересів корпоративного управління (акціонери – рада директорів – правління);

– методичний підхід до побудови механізму формування мотивації виконавчих директорів до ефективного управління, що, на відміну від наявних, містить механізми впливу акціонерів на виконавчих директорів (інституційні й мотиваційні) та механізми формування стимулів (матеріальні й нематеріальні). Це дозволить інтегрувати інституційні та мотиваційні інструменти в багаторівневу систему стимулювання, що дозволяє нівелювати конфлікт інтересів і забезпечити стійке управління через формалізацію відповідальності виконавчих органів.

Отримані наукові здобутки формують цілісну методологію оцінювання корпоративного управління в умовах невизначеності з урахування оптимізації бізнес-процесів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна. Аналіз дисертаційної роботи дозволяє стверджувати, що наукове дослідження Мірошніченка І.В. відзначається високим рівнем методологічної культури. Здобувач застосував широкий спектр наукових методів, спираючись на нормативно-правову базу, статистичні дані та корпоративну звітність. Логічна структура, системність викладу та коректність використаних методів, отримані наукові положення, висновки та рекомендації є науково обґрунтованими та достовірними. Представлена дисертаційна робота містить велику кількість опрацьованих джерел, графічного матеріалу, таблиць, деталізований опис впровадженої на підприємствах методики за темою дослідження. Ознак порушення академічної

доброчесності не виявлено.

Повнота викладу наукових положень у опублікованих працях. Основні результати дисертації опубліковано у 11 наукових працях, серед яких 5 статей у фахових виданнях та 6 матеріалів апробаційного характеру. Тематика публікацій відповідає змісту роботи та охоплює ключові напрями дослідження, що підтверджує належний рівень апробації та публічної комунікації здобувача.

Практична цінність дисертаційної роботи. Дослідження апробовано на підприємствах гірничо-збагачувальної галузі (Полтавський, Центральний, Інгулецький ГЗК, АМКР, Єристівський, СхідГЗК). Отримані інтегральні індекси (від 0,41 до 0,69) підтверджують дієвість запропонованого механізму корпоративного управління та дозволяють виявити слабкі місця – мотивацію керівників, ІТ-безпеку, розвиток фондового ринку. Практичні результати включають модель KPI, карти ризиків та інституційні профілі, що мають прикладну цінність для корпоративного сектору. Результати практичної апробації підтверджують що розроблений механізм корпоративного управління може бути використаний акціонерними товариствами та державними органами у процесі розробки нормативних матеріалів пов'язаних з корпоративним управлінням організацій. Окремі наукові здобутки дисертації використані при розробці тематичних планів навчальних дисциплін, зокрема: «Управління ризиками бізнес-процесів», «Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізми забезпечення».

Структура й обсяг дисертаційної роботи. Дисертаційна робота складається з двох томів загальним обсягом 403 сторінки, що відповідає вимогам до дисертацій доктора філософії за спеціальністю 073 Менеджмент. Структура побудована традиційно, але має низку особливостей, які варто відзначити.

У вступі чітко окреслено тему, об'єкт, предмет, мету та завдання. Автор аргументує актуальність дослідження через трансформацію корпоративного сектору України та потребу у стійких механізмах управління. Вступ має логічну структуру побудови.

Розділ 1. Теоретико-методологічні підходи до формування організаційно-

стабілізаційного механізму корпоративного управління. Систематизовано класичні та сучасні підходи до корпоративного управління (агентський, стейкхолдерський, інституційний; моделі OECD, ISO 37000). Важливо, що автор враховує українські особливості – низьку інституційну зрілість і слабкий фондовий ринок. Розділ добре структурований та насичений аналізом існуючих наукових підходів у сфері корпоративного управління.

Розділ 2. Методичний інструментарій оцінювання ефективності організаційної складової механізму корпоративного управління з урахуванням ефективності бізнес-процесів є найбільш насиченою частиною роботи. Здобувач, у контексті удосконалення корпоративного механізму управління розглядає:

- EP2MBSC-модель, яка інтегрує директиви, виконання та результати;
- семифакторну модель Дюпона з мультиплікаторами капіталу та зобов'язань;
- бінарно-векторну модель оцінки органів корпоративного управління;
- модель корпоративного планування з чотирма векторами;
- адаптований ризик-менеджмент на основі COSO ERM та ISO 31000.

У розділі продемонстровано комплексність і системність наукового підходу до розв'язання поставлених наукових завдань.

Розділ 3. Методичний інструментарій оцінювання ефективності стабілізаційної складової механізму корпоративного управління з урахуванням наявних стратегічних перспектив. Розроблено та апробовано інтегральне оцінювання ефективності організаційно-стабілізаційного механізму корпоративного управління на основі оптимізації бізнес-процесів. Апробація проведена на підприємствах гірничо-збагачувальної галузі (Полтавський, Центральний, Інгулецький ГЗК, АМКР, Єристівський, СхідГЗК). Автор наводить оцінки інтегральних індексів, що дозволяють порівняти ефективність корпоративного управління. Виявлені слабкі місця – мотивація керівників, ІТ-безпека, розвиток фондового ринку. Розділ добре ілюстрований таблицями та схемами.

Висновки. Узагальнюють результати, підкреслюють комплексність

механізму та його адаптивність. Висновки відповідають поставленим завданням і підтверджують досягнення мети дослідження.

Список використаних джерел містить 441 найменування.

Додатки (Том 2) Містять систематизацію підходів, графічні матеріали, карти ризиків, інституційні профілі. Це посилює практичну цінність роботи та робить її більш прикладною.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи:

1. Окремі термінологічні формулювання потребують уточнення для уникнення потенційної багатозначності. Зокрема, у підрозділі 1.1 паралельно застосовуються «corporate governance» та «corporate governance», що може створювати плутанину у сприйнятті. У підрозділі 1.3 зустрічаються різні варіанти назв механізмів – «організаційно-економічний», «організаційно-стабілізаційний», «інституційний». Чітке визначення термінів підсилить академічну точність та методологічну коректність викладу.

2. Модель управління ризиками корпоративного управління включає додаткові етапи («формулювання та стратегічна координація завдань», «розподілення ролей та відповідальності»), що підвищує її системність і відповідність міжнародним стандартам. Водночас така багатоступенева структура потребує значних ресурсів, високого рівня організаційної культури та зрілості корпоративного управління та може видатись складною для практичного застосування у середніх і малих корпораціях.

3. У розділі 2 (підрозділ 2.1.) дисертаційної роботи виконаний аналіз критеріїв і показників оцінювання ефективності організаційно-стабілізаційного механізму корпоративного управління з урахуванням ефективності бізнес-процесів в умовах гірничо-збагачувальних підприємств промисловості України. Проте, для розуміння реального стану глобалізаційних трансформаційних особливостей процесів корпоративного управління та визначення ваги відповідних критеріїв бажано було б навести поглиблений порівняльний аналіз з урахуванням аналогічних провідних корпорацій у світовій економіці.

4. Посилання на структуру механізму мотивації, подану у Додатку Є,

потребує короткого дублювання логіки цього механізму в основному тексті. Це забезпечило б автономність викладу та полегшило сприйняття матеріалу без необхідності звернення до додатків.

5. У підрозділі 3.1.3 авторська модель управління ризиками корпоративного управління приділяє основну увагу фінансовим, організаційним та репутаційним ризикам. Водночас сучасні тенденції корпоративного управління дедалі більше акцентують на ESG-ризиках (екологічних, соціальних та управлінських), які суттєво впливають на інвестиційну привабливість корпорацій, їхню репутацію та довгострокову стійкість. Доцільним є включення окремого блоку ESG-ризиків у структуру моделі, що сформує нову парадигму корпоративної відповідальності та є важливим аспектом для міжнародних інвесторів.

6. Дещо завищений загальний обсяг дисертаційної роботи, що, зокрема, пояснюється завеликим оглядом літератури, включаючи праці вчених минулого століття, також наявне перевантаження табличним і графічним матеріалом.

Наведені зауваження та дискусійні питання не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи та її наукову цінність.

Висновки щодо відповідності дисертаційної роботи встановленим вимогам. Дисертаційна робота за своїм змістом відповідає спеціальності 073 Менеджмент, характеризується раціональним використанням загальнонаукових і спеціальних методів на підґрунті системного й комплексного підходів, містить велику кількість графічного матеріалу (рисуноків, схем, діаграм), таблиць, що забезпечило належний рівень достовірності отриманих наукових результатів, їх обґрунтованості та апробації. Дисертаційна робота є самостійно виконаним, завершеним науковим дослідженням, вирішує актуальне наукове завдання щодо формування організаційно-стабілізаційного механізму корпоративного управління на основі оптимізації бізнес-процесів. Порухення академічної доброчесності відсутні.

Дисертація повністю відповідає встановленим вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення

дисертації» (зі змінами) та чинного «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою КМУ від 12 січня 2022 року № 44.

Мірошніченко Ігор Васильович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту і адміністрування

Криворізького національного університету

Сергій РТИЩЕВ

Підпис	
ЗАСВІДЧУЮ:	
Відділ кадрів Криворізького національного університету	
	
«12» 08	2026 р.